

Национални нафтни комитет Србије - Светског нафтног савета

БРОЈ 15
април 2015.

БИЛТЕН

Како до 2030?

Наши саговорници:

Јожеф Тот: Реорганизација неизбежна после пада цена нафте

Wayne P. Weitz: Краткорочно смањење инвестиција дугорочно одлаже повраћај профита

Szabolcs I. Ferencz Истраживање и експлоатација остаће главни правац за инвестиције

Андреја Јосифовски: Више пажње на дистрибуцији и маркетингу

Вести из WPC и ННКС

Активности наших чланица: ПКС, НИС, Србијагас, Транснафта, Лукоил

СТРУЧНИ ТЕКСТ

Одговор нафтних компанија на суоврат цена нафте
Ред резања трошкова, ред преузимања

САДРЖАЈ

1	Порука читаоцима
2	Интервју
2	Јожеф Тот: Реорганизација неизбежна после пада цена нафте
6	Wayne P. Weitz: Краткорочно смањење капиталних инвестиција дугорочно одлаже повраћај профита
10	Szabolcs I. Ferencz: Истраживање и експлоатација остаће главни правац за инвестиције
14	Андреја Јосифовски: Реструктурирање нафтних компанија са више пажње на дистрибуцији и маркетингу
20	Стручни текст: Владимир Спасић: Ред резања трошкова, ред преузимања
23	Вести из Светског нафтног савета
23	Вести Националног нафтног комитета Србије
24	Чланице ННКС
24	ПКС
27	НИС
30	ЈП Србијагас
32	Транснафта
34	Лукоил

Поштовани читаоци,

Тема овог броја логичан је наставак претходног својеврсног издавачког подухвата Националног нафтног комитета Србије у коме смо из свих могућих углова скицирали елементе који обухватају цену нафте и историју њених кретања и колебања од како је постала основни, незамењиви извор енергије у свету.

Придржавајући се уређивачке политике зацртане од првог издања Билтена, до овог, петнаестог по реду, избегавамо да се бавимо нагађањима и прогнозама, већ остављамо нашим читаоцима да им прилози које доносимо и разговори са креаторима енергетске политике и бизниса пруже одговоре из праксе и дају довољно основа да сами доносе закључке или обогате сопствене анализе.

Нафтне компаније у 2030. је, наравно, метафоричан наслов преко кога смо желели да илуструјемо огроман изазов са којим се данас суочавају људи са задатком да планирају дугорочну пословну стратегију. Планирање вишегодишње инвестиције, оптерећене деветоцифреним бројевима, на сцени где вам нико не може рећи колико ће на тржишту вредети ваш производ ... При том у неизвесном политичком, фискалном и финансијском окружењу, уз недефинисану регулативу...

Наш први саговорник, председник Светског нафтног савета Јожеф Тот указује да је пад цена нафте увек изазивао реструктурирања у овој индустрији ... али нико не може рећи у ком правцу ће то ићи.

Вејн П. Вајц, генерални директор консултанта Гавин/Солмонесе, престижне америчке фирме која чека овакве потресе ради пружања савета из области корпоративних финансија, реструктурирања и спајања, каже да је ово време у коме ће шансу тражити добро капитализоване нафтне компаније. Куповаће оне који имају вредну имовину, али не и финансијска средства. Управо док смо приводили крају припреме овог Билтена дочекала нас је вест о одлуци Ројал Дач Шела да преузме за чак 70 милијарди долара БГ Групу са пословима истраживања и производње нафте и гаса у 24 државе, а познате по јединственом LNG моделу.

Што се тиче овог дела Европе, Ференц И. Саболц, потпредседник МОЛ Групе за корпоративне послове, не очекује значајне промене власништва и спајања, изузев агресивнијег наступа компанија са рафинеријским капацитетима. На даунстрим пословни сегмент указује и Председник Управног одбора Макпетрола, Андреја Јосифовски, уз констатацију да ће то на нашем простору захтевати реструктурирање нафтних компанија са више пажње на дистрибуцију и маркетинг у ланцу снабдевања.

Редакција Билтена ННКС

Интервју: Јожеф Тот, председник Светског нафтног савета

РЕОРГАНИЗАЦИЈА НЕИЗБЕЖНА ПОСЛЕ ПАДА ЦЕНА НАФТЕ

Пад цена нафте је увек приморавао лидере у овој индустрији да смање трошкове што се постиже реструктурирањем. Али нико не може рећи у ком правцу ће то ићи... А, када погледате овај регион не смете заборавити чињеницу да су нафтне индустрије виђене скоро као део државне независности, каже Јожеф Тот, председник Светског нафтног савета.

Јожеф Тот

БИЛТЕН ННКС: У ком правцу ће ићи реструктурирање нафтних компанија до 2030. (одвајање истраживања и производње, спајање прераде, маркетинга, производње електричне енергије ...) у региону?

ЈОЖЕФ ТОТ: Реструктурирање нафтних компанија је процес који траје, јер је кључно питање да се држи корак са изазовима околине која се стално

мења. Индустрија је научила да се њихова обавеза стално, поузданог и конкурентног снабдевања нафтним дериватима може испунити усвајањем одговарајуће структуре њихових операција. Оштри падови цена нафте су увек приморавали лидере индустрије да смање трошкове што се постиже, између осталог, и реструктурирањем, реорганизовањем својих активности. То су могућности које се не могу предви-

дети, тако да је немогуће направити поуздану процену будућих спајања или преузимања. У региону централне и источне Европе транзиција у нови модел рада и власништва не може бити глатка као у другим деловима света јер су нафтне индустрије повезиване са идејом независности земље.

БИЛТЕН ННКС: Како на те процесе може да утиче смањење потрошње горива?

ЈОЖЕФ ТОТ: Регион централне и источне Европе се сматра регионом у развоју, тако да не очекујем пад потрошње горива. Привремено, наравно, може бити одређених осцилација, међутим, на дуге стазе, посебно због привредног раста и повећања животног стандарда потрошња горива ће се повећати. Слободан проток горива међу државама источне и централне Европе доприноси задовољству купаца кроз снабдевање најквалитетнијом робом.

БИЛТЕН ННКС: Како ће се развијати истраживање и производња у овом региону?

ЈОЖЕФ ТОТ: Централни европски регион је истражена током последњих неколико деценија. Овај регион се не сматра као перспективна локација за нафту и гас, али још постоје могућности за нова открића, с обзиром да постоји неопходна инфраструктура.

БИЛТЕН ННКС: У региону се, можда, највише прича о новим гасоводима и нафтоводима.

ЈОЖЕФ ТОТ: Конкурентност нафтне индустрије много зависи од доступности адекватне инфраструктуре, посебно

цевовода. Систем нафтовода је добро успостављен, рафинерије у региону су добро повезане са главним правцима снабдевања, Омишаљ, Констанца, Дружба нафтовод... Било је разговора о новим нафтоводима, али ниједан се засад није показао економски одрживим. Ситуација са гасоводима је другачија. Везе са другим ресурсним базама, као што је Каспијски регион или ЛНГ преко Средоземног мора, и даље недостају, међутим, постоји много разговора на различитим нивоима. Сигурност снабдевања природним гасом у овом региону захтева развој ове врсте инфраструктуре и то се може постићи тесном сарадњом међу земљама и компанијама.

БИЛТЕН ННКС: По чему су нафтне компаније у региону специфичне?

ЈОЖЕФ ТОТ: Током последњих 20-25 година, било је огромних промена у изазовима за нафтне компаније. Почетком деведесетих изоловане националне нафтне компаније које су углавном имале експлоатацију и производњу и прераду и продају, одједном су изложене конкуренцији и тржишта која су снабдевала нису више била заштићена већ либерализована. Осим тога, увођење прописа Европске уније о квалитету нафтних деривата поспешило је јавност у споловању и конкуренцији.

Биографија

Јожеф Тот је рођен у Мађарској. Дипломирао је на Универзитету у Веспрему 1968. на Факултету прераде нафте и петрохемије, а 1971. на Економском факултету Универзитета у Будимпешти, где је 1976. добио и докторат. Започео је своју каријеру у државној компанији за трговину нафтом и гасом где је после 16 година постао директор. На том месту је био 12 година када је је ово предузеће постало део МОЛ-а. Након тога је постао директор прераде и техничког сектора МОЛ-а, а затим саветник председника и генералног директора МОЛ-а. Оснивач је и почасни председник Мађарске нафтне асоцијације. Учествовао је у оснивању Мађарске стратешке нафтне асоцијације. Десет година је био члан Саветодавног одбора Међународне агенције за енергетику. Почасни је професор на Универзитету у Веспрему. Две деценије је у Светском нафтном савету где је изабран за председника у јуну 2014. године током 21. Светског нафтног конгреса у Москви.

Interview: Jozsef Toth, President of the World Petroleum Council

RESTRUCTURING IS INEVITABLY AFTER DROPS IN OIL PRICES

Drops in oil prices have always forced the industry leaders to cut costs which is done by restructuring. But no one can tell in which direction will this go. And when you look this region you must not forget the fact that petroleum industries are seen as part, almost, of state independence, says Dr. Jozsef Toth, President of the World Petroleum Council.

Jozsef Toth with members of the WPC Executive Committee

NPCS BULLETIN: In what direction will go restructuring of the oil companies until 2030 (independence of upstream, merge of refining and marketing, production of electricity...) in the region?

JOZSEF TOTH: The restructuring of the oil companies is an ongoing process, since it is a key issue to keep pace with the challenges of the ever changing environment. The industry has learnt that their responsibility of continuous, reliable and competitive supply with petroleum products can be met by adopting adequate structures of their operation. Sharp drops in oil prices have always forced the industry leaders to cut costs which is achieved – among others – by restructuring,

reorganizing their activity. These are opportunities which cannot be forecasted, therefore it is impossible to make a reliable estimate of the future mergers or acquisitions. In the Central and Eastern European region the transition into a new model of operation and ownership could not go so smoothly than in other parts of the world since the image of the petroleum industry was somehow connected with the idea of independence of the country.

NPCS BULLETIN: Are these reorganizing activities going to be affected by fuel consumption fall?

JOZSEF TOTH: The Central and Eastern European Region is considered as a

developing region in the future, so I do expect that fuel consumption will not fall. Temporarily – of course – can be certain fluctuations, however, on the long run especially because of the economic growth and the increasing standard of living fuel consumption will increase. The free flow of fuels among the Eastern and Central European countries contribute to the customers' satisfaction by supplying the highest quality products.

NPCS BULLETIN: What will happen with upstream sector in the region?

JOZSEF TOTH: The Central European region has been explored during the last many decades. This region is not consid-

ered as a perspective oil and gas region, but there are still possibilities to enhance oil and gas recovery, with special regard to the fact, that the necessary infrastructure is in place.

NPCS BULLETIN: New pipelines for natural gas and oil are one of the most important topics in the region.

JOZSEF TOTH: The competitiveness of the petroleum industry is very much dependent on the availability of an adequate infrastructure, specifically of pipelines. The crude oil pipeline system is well established, the refineries of the region are well connected to the major resource

input points e.g. Omisalj, Constanta, Druzhba Pipeline system, etc. There were discussions about further crude pipeline connections but none of them proved to be economically viable so far. The natural gas pipeline situation can be characterized differently. Connections to other resource bases like the Caspian Region or LNG via Mediterranean Sea are still missing, however, there are many discussions on various levels. The supply security of natural gas in this region would require the development of this type of infrastructure and this can be achieved by very close co-operation among the countries and companies.

NPCS BULLETIN: What are the specifics of the region regarding oil companies business?

JOZSEF TOTH: During the last 20-25 years, there have been tremendous changes in the challenges for the petroleum companies. Until early '90. the isolated national oil companies which mostly had upstream and downstream operations, were suddenly exposed to competition and the markets which they supplied were not protected anymore, but liberalized. Furthermore, introduction of the European Union's regulations on petroleum product quality has helped the transparent operation and competition.

Biography

Dr. Jozsef TOTH Born in Hungary. Graduated in city Veszprém (Hungary) in 1968 as a refining engineer, followed by economics studies at Budapest University and got PhD degree.

Started his carrier with a state-owned oil and gas trading company where he became the CEO after 16 years of experience. Served 12 years in this position before this company became a part of MOL. Thereafter he became the managing director of Refining and Logistics Division in MOL, followed by advisory position to the Chairman and CEO.

Founding and honorary president of Hungarian Petroleum Association.

Involved in establishing the Hungarian Strategic Hydrocarbon Association.

Served for 10 years as member of the Industry Advisory Board of International Energy Agency.

Honorary professor at the University of Veszprém, Hungary.

Has two decades of activity within the World Petroleum Council, elected as President in June 2014 during 21st World Petroleum Congress in Moscow.

Интервју: Вејн П. Вајц, генерални директор консултантске куће Гавин/Солмонесе из САД, експерт за корпоративне финансије, реструктурирање, спајања и аквизиције

КРАТКОРОЧНО СМАЊЕЊЕ КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ДУГОРОЧНО ОДЛАЖЕ ПОВРАЋАЈ ПРОФИТА

Вејн П. Вајц

Доказано је да су цене нафте цикличне у дужем периоду. То знају добро капитализоване нафтне компаније и имају капитал за улагање и у нестабилним временима. Ове компаније ће се показати најјачим на дужи рок. Краткорочно смањење капиталних инвестиција дугорочно одлаже повраћај профита, каже Вејн П. Вајц, генерални директор консултантске куће Гавин/Солмонесе из САД, експерт за корпоративне финансије, реструктурирање, спајања и аквизиције.

БИЛТЕН ННКС: Хоће ли инвестиције у истраживање и експлоатацију и даље бити приоритет дугорочно гледано?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Доказано је да су цене нафте цикличне у дужем периоду. То знају добро капитализоване нафтне

компаније и имају капитал за улагање и у нестабилним временима. Ове компаније ће се показати најјачим на дужи рок. Истовремено, како се технологија побољшава и постаје јефтинија (што је неминовно после неког времена), могућност да се извуче нафта са локација

и из формација за које се веровало да су "превише скупе" постаје одржива. Јачи и бржи инвеститори ће имати користи од својих улагања, док ће они слабији и мањи гледати са стране и пропадати. Да, улагања у истраживање и експлоатацију ће и даљи бити приоритет за оне који могу да улажу.

БИЛТЕН ННКС: У ком правцу ће ићи реструктурирање нафтних компанија дугорочно гледано?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Док су цене нафте биле високе доста компанија за истраживање и експлоатацију почело је да користе кредите за финансирање обавеза у складу са уговорима. Са падом цена, кредитори нису вољни да финансирају послове са све већим трошковима у ситуацијама све већих губитака. Као резултат тога, партнери који се финансирају сопственим основним капиталом имају могућност да купе своје презадужена партнере, обезбеде финансирање током нестабилних услова пословања, и из свега изађу са већим делом имовине, када се цене стабилизују и повећају. Штавише, очекујемо мање туђих извора финансирања, а више имовине под

контролом већих и боље капитализованих организација. Када је реч о обиму коришћења дуга, очекујте да буде на нивоу ентитета, а не имовине, уз више различите имовине као колатерал. А, за мање и средње компаније очекујте да личне гаранције постану распрострањене.

БИЛТЕН ННКС: Знајући дугорочне прогнозе пада потрошње горива, да ли очекујете спајање нафтних компанија (да ли знате ситуацију у југоисточној Европи у вези ове)?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Не знам појединости у вези са тржиштем југоисточне Европе, али очекујемо све више спајања нафтних компанија. У време ниских цена нафте, компаније које имају вредну имовину, али нису тако добро капитализоване биће мета за преузимање оних који су добро капитализовани. Преузимања крећу, најављено је да ће Ројал Дач Шел преузети БГ групу за 70 милијарди долара.

БИЛТЕН ННКС: Нестабилна цена нафте није нешто ново, имали смо је кроз историју. Како су се компаније тиме бавиле кроз историју?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: У временима високих цена нафте, медији стално критикују велике профите нафтних компанија. Међутим, они су пропустили део приче, а то је да компаније које остварују велике профите у временима високих цена праве резерве за време ниских цена, и дугорочно улажу у капиталне пројекте. Обе ове стратегије омогућавају великим, добро капитализованим компанијама да се боре са нестабилношћу и да из „олује“ изађу јачи и способнији да испоруче производе тржишту.

БИЛТЕН ННКС: Како нестабилна цена нафте утиче данас на оне који управљају нафтним компанијама?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Инвестиције у нафтно-гасну инфраструктуру су велика капитална улагања са планирањем и повраћајем у дугим временским оквирима. Ове инвестиционе одлуке се најбоље доносе у периодима предвидљивости и стабилности. Нестабилна тржишта нафте стварају несигурност, у којој је мање вероватно да ће велика улагања у истраживање и развој, која су основа повраћаја имовине у дужем периоду, бити одобрена.

БИЛТЕН ННКС: Већина компанија смањују капитална улагања. Како ће то утицати на истраживање и експлоатацију?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Краткорочно смањење капиталних инвестиција дугорочно одлаже повраћај профита. Међутим, с обзиром на цикличност индустрије, ниже цене ће вероватно повећати тражњу, која затим може да погура цене и охрабри нове улагања.

БИЛТЕН ННКС: Да ли је смањење капиталних улагања једини начин борбе

против ниских цена нафте?

ВЕЈН П. ВАЈЦ: Питање није како се борити са ниским ценама нафте, већ прилагођавање пословног модела како би се опстало у таквом окружењу. Ако су цене ниске, али стабилне, биће донете другачије инвестиционе одлуке, које садрже јефтинију технологију и директна улагања.

Биографија

Вејн П. Вајц је директор консултантске куће Гавин/Солмонесе. Дуже од 25 година Вајц се бави саветовањем клијената и обављањем трансакција у корпоративним финансијама и оптимизацији структуре капитала, реструктурирањем, спајањем и аквизицијама, финансијским менаџментом и стечајем. У сектору енергије и природних ресурса, недавно је био саветник у случају Energy Future Holdings Chapter 11 - 8. по величини случају Chapter 11 у историји. Такође је саветовао клијенте у области истраживања и производње нафте и гаса, нафтних сервиса и алтернативне енергије.

Wayne P. Weitz, managing director at bankruptcy consultancy Gavin/Solmonese. US based company, expert in executing transactions in corporate finance and capital structure optimization, restructuring, mergers and acquisitions

CAPEX CUT IN THE SHORT TERM DELAY ACHIEVEMENT OF RETURNS IN THE LONG TERM

Oil prices have proved to be cyclical over the long term. Well-capitalized oil companies understand this and have the capital available to invest even in volatile times. These companies will prove strongest in the long term. Reductions in capex in the short term will delay achievement of returns in the long term, says Wayne P. Weitz, managing director at bankruptcy consultancy Gavin/Solmonese. US based company, expert in executing transactions in corporate finance and capital structure optimization, restructuring, mergers and acquisitions.

CHALLENGE EVERYTHING YOU KNOW.

At Gavin/Solmonese, we don't merely advise. We lead. Whether a company is in distress or poised for growth, we drive action that benefits the whole of the business; provokes decision makers to outpace market demand; and instills in all stakeholders a progressive vision for tomorrow.

NPCS BULLETIN: Will investment in upstream continue to be a priority direction of investment in long term?

WAYNE P. WEITZ: Oil prices have proved to be cyclical over the long term. Well-capitalized oil companies understand this and have the capital available to invest even in volatile times. These are the companies that will prove strongest in the long term. At the same time, as technology improves and becomes less costly (which inevitably occurs over time), the ability to extract oil from locations and formations once believed to be "too expensive" becomes more viable. The

stronger early investors will reap the rewards of their investments, which will be made at a time that smaller and weaker companies sit on the sidelines or disappear entirely. So yes, investment in upstream will continue to be a priority for those who are able.

NPCS BULLETIN: In what direction will the long term restructuring of oil companies go?

WAYNE P. WEITZ: While oil prices were high, more E&P companies started to use debt capital to fund their joint operating agreement obligations. With prices lower,

lenders are reluctant to fund into ever-increasing loss situations. As a result, partners who fund with equity have the ability to buy out their debt-laden partners, fund through the volatile price periods and come out owning a larger piece of an asset once prices stabilize and rise. Going forward, expect to see less leverage generally, and more assets controlled by larger, better-capitalized organizations. To the extent debt is used, expect it to be at an entity level rather than an asset-specific level, collateralized by a basket of assets. And for smaller and mid-sized companies, expect to see personal guarantees become prevalent.

NPCS BULLETIN: Regarding long-term forecasts of fuel consumption fall, do you expect merging of oil companies (do you know situation in the south-east Europe regarding this)?

WAYNE P. WEITZ: I don't know specifics regarding the southeast European market, but we do expect mergers of oil companies to accelerate. With prices low, companies that are asset-rich but not as well capitalized will be acquisition targets for those better-capitalized businesses. Mergers are already happening, with the announcement this week that Royal Dutch Shell is acquiring BG Group for \$70 billion.

NPCS BULLETIN: Oil price volatility isn't something new, we had it through history. How companies dealt with it through history?

WAYNE P. WEITZ: In times of high oil prices, the general media habitually crit-

icize the large profits of oil companies. However, they miss the part of the story, in which companies who generate large profits in times of high prices build up reserves for times of low prices, and invest in capital projects for the long term. Both of these strategies allow large, well-capitalized companies to deal with volatility and ride through these storms emerging as stronger and better able to deliver product to the market.

NPCS BULLETIN: How oil price volatility nowadays affects oil and gas executives?

WAYNE P. WEITZ: Investments in oil and gas infrastructure are large capital investments with planning and payback that occur over long-time horizons. These investment decisions are most effectively made in periods of predictability, stability and low volatility. Volatile oil markets create uncertainty, during which period large investments in research and development, which are premised on returns over the long term,

are less likely to be approved.

NPCS BULLETIN: Most of companies cut CAPEX. How will this affect exploration and production?

WAYNE P. WEITZ: Reductions in capex in the short term will delay achievement of returns in the long term. However, given the cyclical nature of the industry, reduced prices will likely drive increased demand, which may then push prices up and encourage new investment.

NPCS BULLETIN: Is reduction of CAPEX only way to fight low oil prices?

WAYNE P. WEITZ: The issue is not one of "fighting" low oil prices, but rather adjusting the business model to survive in a low oil price environment. If prices are low but stable, a different set of investment decisions will be made, ones which incorporate less costly technology and upfront investment levels.

Biography

Wayne P. Weitz is a managing director at bankruptcy consultancy Gavin/Solmonese. Wayne's expertise in advising clients and executing transactions in corporate finance and capital structure optimization, restructuring, mergers and acquisitions, financial management and bankruptcy spans more than 25 years. Within the energy and natural resources arena, Wayne most recently advised the unsecured bond trustee on the regulated side of the Energy Future Holdings Chapter 11 case – the largest bold default in history, and the eighth-largest Chapter 11 case in history. He also has advised clients in oil & gas exploration and production, oilfield services and alternative energy. He can be reached at wayne.weitz@gavinsolmonese.com.

Интервју: Ференц И. Саболц, потпредседник МОЛ Групе за корпоративне послове, члан Надзорног одбора ИНА и Словнафт

ИСТРАЖИВАЊЕ И ЕКСПЛОАТАЦИЈА ОСТАЋЕ ГЛАВНИ ПРАВАЦ ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ

Не очекујемо значајне догађаје у вези спајања нафтних компанија у региону, али нека имовина може наставити да мења власника. На другој страни, упркос ниским и нестабилним ценама нафте истраживање и експлоатација остаће главни правац за инвестиције, каже Ференц И. Саболц, старији потпредседник МОЛ Групе за корпоративне послове, члан Надзорног одбора Ине и Словнафт.

БИЛТЕН ННКС: У ком правцу ће ићи реструктурирање нафтних компанија до 2030. године?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: Не очекујемо значајне промене што се тиче власништва и спајања у нашем региону. Истовремено, одређена имовина може променити власника. То је оно што се десило на пример са неким деловима ритејл (малопродајне) имовине Лукоила. Очекујемо да компаније са рафинеријским капацитетима покушају да повећају своје ритејл присуство.

БИЛТЕН ННКС: Да ли постоје прилике за истраживање нафте и гаса у региону?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: Тренутно изгледа да Румунија има потенцијал који највише обећава и такође је најспремнија да га развија, реч је углавном о класичним резервама гаса у Црном мору. Нове технологије, као што је фракинг, су повећале потенцијално доступне нафтне и гасне ресурсе широм света. Али, регулаторна тела и јавно мњење често не верују у ове технологије, а оне нису увек ни јефтине. Због своје контроверзне природе и недостатка регулативе, производња неконвенционалне сирове нафта или природног гаса неће значајно повећати снабдевање у региону у наредних десет година.

Ференц И. Саболц

но повећати снабдевање у региону у наредних десет година.

БИЛТЕН ННКС: Истраживање и експлоатација ће остати приоритетан сектор за инвестиције нафтних компанија?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: Због превелике глобалне понуде у сектору рафинеријске прераде и пада потрошње у Европи

очекујемо да истраживање и експлоатација (апстрим) остану главни правац за инвестиције. С друге стране, пословни амбијент за овај сектор се променио, и то на горе. Главни покретач инвестиција у истраживање и експлоатацију биле су високе и стабилне цене сирове нафте, али од средине 2014. цена је пала са више од 100 долара за барел на око 60, и почела је да варира, што омета инвестиције и активности спајања и преузимања.

БИЛТЕН ННКС: Дугорочне прогнозе говоре да ће се смањити потрошња горива, да ли очекујете спајање нафтних компанија у региону?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: Тачно је да се очекује даљи пад укупне потрошње у Европи. Међутим, постоји и даље простор да се регионална потрошња повећа јер је број аутомобила низак, а раст БДП-а обично подиже потрошњу горива. Што се тиче спајања, не очекујемо значајне догађаје.

БИЛТЕН ННКС: Колико је реална изградња новог инфраструктурног објекта у региону?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: С обзиром на регулаторне аспекте и ризичну природу ценовода, приватни сектор нерадо финансира нову изградњу, поготово ако се такмичи са постојећом инфраструктуром. Међутим, владе могу бити заинтересоване за такве пројекте у циљу јачања конкуренције и сигурности снабдевања. Посебно у светлу догађаја у Украјини постоји перцепција да је снабдевање из Русије преко Украјине

постало много ризичније, што изгледа ствара веће интересовање ЕУ и националних влада да се изграде гасоводи. Али, треба имати у виду једну ствар: доста пројеката се планира, али само неколико се спроводи.

БИЛТЕН ННКС: Које су специфичности нафтних компанија које послују у овом региону?

ФЕРЕНЦ И. САБОЛЦ: Нафтне компаније које потичу из нашег региона су мање

од мејџорса, а тржишта су неповезанија. Оне су обично међу највећим компанијама у својим земљама. Нафтне компаније свуда морају да воде доста рачуна о локалним политикама и прописима, а то је посебно важно у овим крајевима. Такође, због њихове величине, ове компаније су важан спонзор спорта, културе и образовања, то је случај и са МОЛ групом.

Биографија

Ференц И. Саболц је виши потпредседник МОЛ Групе за корпоративне послове, надзор стратегија, домаће и међународне односе са владама, регулаторне послове и корпоративне комуникације. Он је, такође, члан Надзорног одбора две компаније, чланице МОЛ Групе, ИНА и Словнафт. Осим његових тренутних улога у МОЛ Групе Саболц је и председник Мађарског националног комитета Светског нафтног конгреса. Раније је био директор и председник МОЛ Румуније и потпредседник за корпоративне комуникације. Пре доласка у МОЛ 2003. године, Саболц се бавио информисањем у државном сектору и политици. Године 1998. именован је за директора комуникација канцеларије мађарског премијера, радио је директно за премијера. Од 2000. до 2002. године, био је начелник кабинета мађарског министра националне културне баштине.

Interview: Szabolcs I. Ferencz, MOL Group's Senior Vice President for Corporate Affairs, member of the Supervisory Boards of INA and Slovnaft

UPSTREAM WILL REMAIN THE MAIN DIRECTION FOR INVESTMENTS

We do not expect significant developments regarding mergers in the region, but some assets may continue changing hands. Despite low and unstable oil prices upstream will remain the main direction for investments, says Szabolcs I. Ferencz, MOL Group's Senior Vice President for Corporate Affairs, member of the Supervisory Boards of INA and Slovnaft.

NPCS BULLETIN: In what direction will the restructuring of oil companies go until 2030?

SZABOLCS I. FERENCZ: We do not expect significant changes as far as ownership and mergers are concerned in our region. At the same time, some assets may continue changing hands. This is what happened for example with some of Lukoil's retail assets. We expect compa-

nies with refinery assets to try to broaden their retail presence.
Photo: Danube refinery

NPCS BULLETIN: Are there opportunities for exploration of oil and gas in the region?

SZABOLCS I. FERENCZ: Currently Romania seems to have the most promising assets and it is also the most enthusiastic

about their development, which are mostly conventional offshore gas reserves. New technologies such as fracking have increased the potentially available oil and gas resources worldwide. Regulatory bodies and public opinion however often distrust these technologies, and they are not necessarily cheap either. Due to its controversial nature and the lack of regulation, unconventional crude oil or natural gas production will not increase supply in a significant manner in the region in the next 10 years.

NPCS BULLETIN: Upstream will stay the priority sector for oil company investments?

SZABOLCS I. FERENCZ: Due to the global oversupply of refining assets and the declining consumption in Europe we expect Upstream to remain the main direction for investments. On the other hand, the external environment has changed for the worse for Upstream as well. The main driver of investment in Upstream used to be the high and stable crude prices, but since mid-2014 the price of crude oil dropped from above 100 \$/barrel to around \$60 and the price started to fluctuate hindering investments and M&A

activities.

NPCS BULLETIN: Regarding long-term forecasts of fuel consumption fall, do you expect merging of oil companies in the region?

SZABOLCS I. FERENCZ: It is true indeed that total consumption in Europe is expected to decline further; however regional consumption still has room to increase since car penetration is typically at low levels and GDP growth usually drives up fuel demand. With respect to mergers, we do not expect significant developments.

NPCS BULLETIN: How realistic is the construction of new infrastructure facility in the region?

SZABOLCS I. FERENCZ: Given the regulatory aspects and risk nature of pipelines, the private sector is reluctant to finance new construction, especially if it competes with existing ones. But governments may be interested in such projects in order to enhance competition and strengthen the security of supply. Especially in light of the events in Ukraine there is a perception that supplies from

Russia through Ukraine involve higher risks, which seem to generate more interest from the EU and national governments to build natural gas pipelines. But as a note of caution: a lot of pipeline projects are envisioned, while only a few are implemented.

NPCS BULLETIN: What are the specifics of the region when we think about oil companies business?

SZABOLCS I. FERENCZ: Oil companies that originate from our region are smaller than the majors and the markets are more fragmented. They also tend to be

among the largest companies in their respective countries. Oil companies everywhere have to pay a lot of attention to local politics and regulation, this is even more so in our region. Also, because of their large relative size, these companies are important sponsors of sports, culture and education – as is the case with MOL Group as well.

Biography

Szabolcs I. Ferencz is MOL Group's Senior Vice President for Corporate Affairs, supervising strategy, international and domestic governmental relations, regulatory affairs and corporate communications. He is also a member of the Supervisory Boards of two MOL Group member companies, INA and Slovnaft. Apart from his current roles within MOL Group, Mr Ferencz is also President of the Hungarian National Committee of the World Petroleum Congress. Previously Mr Ferencz held the positions of CEO and Country Chairman of MOL Romania and Group Vice President for Corporate Communications. Before joining MOL Group in 2003, Szabolcs I. Ferencz worked in the government and political communications. In 1998 he was appointed Director of Communications for the Hungarian Prime Minister's Office, working directly for the Prime Minister. From 2000 to 2002, he was Chef du cabinet at the Hungarian Ministry of National Cultural Heritage.

Интервју: Андреја Јосифовски Председник Управног одбора
Макпетрол АД

РЕСТРУКТУРИРАЊЕ НАФТНИХ КОМПАНИЈА СА ВИШЕ ПАЖЊЕ НА ДИСТРИБУЦИЈИ И МАРКЕТИНГУ

Упркос различитим сценаријима који се могу појавити, извесно је да ће тржиште у овом региону бити изложено јакој конкуренцији и наглим променама. Повећана конкуренција на тржишту деривата захтеваће реструктурирање нафтних компанија са више пажње на дистрибуцију и маркетинг у ланцу снабдевања. Садашњи модел преузимања малопродајних мрежа или улагање у сопствену на другим тржиштима ће се променити, каже председник Управног одбора Макпетрол АД Мр. Андреја Јосифовски.

Андреја Јосифовски

БИЛТЕН ННКС: Како ће промене у енергетском сектору утицати на пословање нафтних компанија?

АНДРЕЈА ЈОСИФОВСКИ: Уопштено говорећи, промене на енергетским тржиштима су већ правило понашања, међутим оне ће тек доћи до изражаја у наредном дугорочном периоду. Енергетски микс се мења. Фосилна горива ће задржати своју доминантну позицију, али примена гаса и обновљивих извора енергије ће им се приближити. Производња и потрошња енергије ће бити предмет поремећаја услед геополитичких догађаја или природних катастрофа. Истовремено привреде земаља у различитим регионима ће значајно варирати. Као потврда овим разматрањима је недавно објављени British Petrol Energy Outlook 2015. Те промене ће направити јак утицај на нафтну индустрију која у овом периоду пати због енормног смањења цене нафте. У последњих десет година велике нафтне компаније су у регион ушле куповином рафинерија на жељеним тржиштима (Бугарска, Хрватска, БиХ, Румунија и Србија). Међутим, у наредном периоду ће морати да очекују нове изазове са строжим стан-

дардима за квалитет производа, заштиту животне средине, као и повећање конкуренције кроз планиране капацитете у земаљама на путу за Блиски исток (Турска, Казахстан, Азербејџан). Неизбежно смањење удела нафтих

деривата у енергетском миксу ће повећати конкуренцију на тржишту деривата. То ће захтевати реструктурирање нафтих компанија са више пажње функцијама дистрибуције и маркетинга у ланцу снабдевања.

БИЛТЕН ННКС: Можемо ли очекивати спајања и преузимања с обзиром да ће нафта изгубити удео на тржишту?

АНДРЕЈА ЈОСИФОВСКИ: Чак и British Petrol Energy Outlook 2015 предвиђа пад тржишног учешћа нафте у ЕУ за 23%. С друге стране, економије земаља у региону су променљиве и не показују већи економски раст који би значајно повећао енергетске потребе. Сходно томе, тржишни услови за пласман деривата ће бити ригорознији. Процес консолидације нафтне индустрије у региону кроз преузимање рафинерија је, по мом мишљењу, завршен 2010. Од тада, велике нафтне компаније шире своје тржиште углавном куповином мањих дистрибутивних и малопродајних мрежа. Из мог угла, неминовно повећање конкуренције ће истаћи улогу дистрибуције и маркетинга. То ће ојачати тржишну улогу

независних компанија окренутих дистрибуцији и маркетингу, које препознају потребе крајњих корисника у овој области. Садашњи модел једноставне куповине дистрибутивне мреже или улагање у сопствену на другим тржиштима ће се променити. То ће довести до иновативних облика стратешког партнерства између логистички добро утврђених дистрибутера и великих нафтих компанија чији приоритет је производња нафте и гаса и прерада. Овај однос биће другачији од постојећег који је чисто комерцијални, односно партнери ће заједнички учествовати у развоју тржишта и делиће ризике и користи од пословања.

БИЛТЕН ННКС: Шта мислите о даљем истраживању нафте и гаса у региону?

АНДРЕЈА ЈОСИФОВСКИ: Истраживање нафте и гаса у региону није значајно у ширем оквиру и у великој мери има циљ да се задовоље локалне потребе. Земље које имају ове изворе, немају економску моћ да саме реализује инвестиције у истраживање. Зато су оне окренуте концесијама са моћним финансијским партнерима, као што је то случај у Хрватској, али ови процеси су генерално спори због сложености. У Македонији нису утврђене потенцијалне резерве нафте или гаса, па самим тим нема интересовања за истраживање. С друге стране, реалне су прогнозе да ће ЕУ имати значајан раст потрошње енергије из обновљивих извора. У таквом контексту, Макпетрол се стратешки фокусирао на производњу биогорива и биодизела у првој фази, како би искористио предност региону због значајних извора биомасе као сировине. Макпетрол се дугорочно позиционирао на тржишту биогорива, стекао је знања и искуства за производњу, као и за мешање са фосилним горивима, и продају на мало. Због чињенице да локалне власти још не разумеју овај тренд у потпуности, специфичност и карактеристике биогорива, а самим тим и њихову

примену, сектор је без подстицаја.

БИЛТЕН ННКС: Да ли ће инвестиције у истраживање и даље бити приоритет?

АНДРЕЈА ЈОСИФОВСКИ: Глобално, улагање у истраживање и производњу ће остати приоритет, али трошкови ће бити већи јер су потенцијална налазишта на неприступачним локацијама и траже скупу технологију. Овај процес ће бити неповољан због геополитичких услова и све строжијих услова заштите животне средине. Осим тога, садашњи пад цене сирове нафте додатно обесхрабрује потенцијалне инвеститоре. Макпетрол види своју "апстрим" удео у производњи биогорива.

БИЛТЕН ННКС: Колико је реална изградња нове инфраструктуре у региону?

АНДРЕЈА ЈОСИФОВСКИ: Предвиђени цевоводи су углавном намењени транзиту, и воде до великих тржишта. С друге стране, њихова градња и капацитети углавном зависе од ширих геополитичких услова, који су очигледно нестабилни. Тако је, на пример, дуго најављивани и планирани гасовод АМБО потпуно неизвестан. На другој страни, друмски и железнички саобраћај повезују тржишта фосилних горива и због тога је Макпетрол ојачао ту логистичку функцију, улагањем у сопствену флоту цистерни за превоз свих врста деривата.

focused towards its own production of biofuels and biodiesel in the first phase. Thus, utilizing the advantage of the region where are significant sources of biomass as a raw material for these fuels. In this manner Makpetrol positions in the market of biofuels for a long-term period, gained knowledge and experience for the production of biofuels as well as for blending with the fossil fuels, and placing on the retail market. Due to the fact that the local authorities still do not understand this trend fully, the specificity and the ability of biofuels, and therefore their application, is without the necessary incentives.

NPCS BULLETIN: Will investment in upstream continue to be a priority direction of investment?

ANDREJA JOSIFOVSKI: Globally, investment in research and production will remain a priority however the costs will be higher since the potential sites are in areas with severe climate conditions and because the necessary technology is expensive. This process will be unfavourable due to geopolitical conditions, and more and more stringent requirements for environmental protection as well. Furthermore, the current decline of the crude oil price additionally discourages the potential investors. Makpetrol, as already stated above, sees its 'upstream' share in the production of biofuels.

NPCS BULLETIN: How realistic is the

construction of new infrastructure facility in the region?

ANDREJA JOSIFOVSKI: The anticipated pipelines in the region are mostly intended for transiting purpose, leading to the large markets. On the other hand, their construction, tracks and capacities mostly depend on the wider geo-political conditions, which are evidently proved to be turbulent and unstable. Therefore, as an example of the above, the long-time announced and planned construction of the Gas Pipeline AMBO, which route should pass through Macedonia, is completely uncertain.

The road and the railway transportation infrastructure have real function for interconnection of the fossil fuel markets. Due to this fact, Makpetrol has enforced that logistic function, investing in its own fleet consisted of tank cars and tank trucks for transport of all types of derivatives.

§NPCS BULLETIN: Since the region is highly dependent on oil imports, is reduction in operating costs only way to fight low oil prices?

ANDREJA JOSIFOVSKI: The sudden and dramatic changes of the price of the

crude oil should be considered as an essential part in this type of business, because it is well known that the price of the oil mostly depends on the geopolitical conditions that also dictate the offer-demand relation. Therefore, there are prognoses for large period of unstable and variable margins, with reduction of the capacities of the refinery facilities that have no substantial advantages and that are uncompetitive. The additional pressure that will be imposed on the refineries is the increase of the share of the biofuels and other liquid fuels that don't need refining (liquid fuels from natural gas). The operational expenses for the distribution and marketing in terms of high competition will certainly become more significant factor for conquering the markets. Their optimization shall be reached by more intensive and long-term relations between the refineries and companies dedicated to the distribution that, as I mentioned before.

NPCS BULLETIN: What are the specifics of the region when we think about oil companies business?

ANDREJA JOSIFOVSKI: The oil is a global product and all markets, including the market in this region, are closely related to the variations and the development of the situation on international level. Most of the economies in the region are in process of slow development. The region is highly depended on importing, having limited domestic production. The de-

pendence has been intensified by lack of connections for oil flow, as well as by the insufficient storing capacities. The safety of the supply is one of the main worries of the European Energy Community related to specific realization of 2009/119/EC Directive. That may be observed as an opportunity for cooperation among the companies within the region for optimization of the compulsory reserves, which will result with achieving economic benefit. The result would be much better if the local administrations introduce more stimulating measures. The production and the high quality biofuels usage are the real option for reducing the imported derivatives and for utilization of the comparative advantage of the region, regarding the available biomass. Thus, the oil and oil derivatives market is faced with high competitive circumstances that shall strongly influence the margins.

NPCS BULLETIN: What are specifics of Macedonian market?

ANDREJA JOSIFOVSKI: Although Macedonia is relatively small market, it is

characterized with stable consumption. The recently performed projections based on moderated increase of GDP anticipate that the total consumption of the oil derivatives up to 2035 will grow with average annual rate of 2.1%. It is anticipated that the consumption in the transport section (including the biofuels) for the same period will grow 3.6% and it is expected to become dominant up to the year 2035, even before the consumption in the industry section. The largest increase of the consumption is expected in the natural gas section, with average annual rate of 14%, up to 2035. Makpetrol is positioned as a co-owner of the one and only pipeline, and it is also a proprietary trader and supplier through its own subsidiary. By this perception of the global and regional fossil fuel market, Makpetrol is focused on developing the distribution and marketing function, complemented by its own biofuel production. This is the point where Makpetrol sees its own market position in long term, through realizing partner cooperation with the other market participants.

Biography

Graduated economy at St. Cyril and Methodius University (Skopje, Macedonia). He was representative of Makpetrol AD in London, June 1993 – April 1995, as Director of the Energy Department in the firm "Pemed" LTD London, member of the Board of Directors of Stopanska banka AD Skopje and Komercijalna banka AD Skopje. He was President of the Assembly of Komercijalna banka AD Skopje, Member of the Economic Council of the Government of the Republic of Macedonia and Member of the Stability Pact for South-East Europe for the Republic of Macedonia. He is now President of "Makpetrol" since april 1995. (Makpetrol AD is 100 % private company, and a leading company in the Republic of Macedonia with its main activity of trade with crude oil, oil products and natural gas) Co-president of the Macedonian-Canadian Business Council, Vice President of the American Biographical Institute, Vice President of the International Biographical Centre (Cambridge, England), Member of the American-Macedonian Business Chamber in Skopje (AMCHAM), President of the Board of Directors of the Stock company for Insurance and Reinsurance QBE Makedonija, since April 1, 2004, President of the National Committee of the Republic of Macedonia of the World Petroleum Council (WPC)...

Company's awards under guidance of Mr. Josifovski: Euromarket award (Brussels, 1995), Management award (Brussels, 1997), Arco Europa (Madrid, 1997), 21. International award for best trade name (Madrid 1996), - 22. International award for best trade name (Rim, 1997), Golden America award for quality (New York, USA 1998)...

Стручни текст

ОДГОВОР НАФТНИХ КОМПАНИЈА НА СУНОВРАТ ЦЕНА НАФТЕ: РЕД РЕЗАЊА ТРОШКОВА, РЕД ПРЕУЗИМАЊА

пише: Владимир Спасић

Као што је и очекивано, због драстичног пада цене нафте прво су смањени профити нафтних компанија, затим су уследила резања капиталних улагања, да би сада на ред дошла преузимања. Ројал Дач Шел је 8. априла испунио насловне странице водећих светских медија информацијом да купује БГ Енергију за 70 милијарди долара.

Као што је и очекивано, због драстичног пада цене нафте прво су смањени профити нафтних компанија, затим су уследила резања капиталних улагања, да би сада на ред дошла преузимања. Ројал Дач Шел је 8. априла испунио насловне странице водећих светских медија информацијом да купује БГ Енергију за 70 милијарди долара. Две компаније су саопштиле да је англо-холандски колос пристао да купи британску групу за 47 милијарди фунти (или 69,7 милијарди) долара у готовини и акцијама.

Ово је најкрупнији догађај у сектору од колапса цена нафте средином прошле године, највећи посао у последњих 17 година и други по величини нафтно-гасни уговор у историји, након Ексоновог преузимања Мобила 1998. године вредног 75,3 милијарде долара 1998. Спајање ће повећати резерве нафте и

гаса Шела за 25 одсто и производњу 20 одсто.

Марк Кимсеи, брокер Accendo Markets, један је од многих који сматрају да је ово само прво у низу спајања и аквизиција у енергетском сектору. Колапс цена нафте, како је објаснио, смањило је вредност акција неких компанија које сада изгледају атрактивно.

„У овим околностима скоро је јефтиније купити компанију, него сам тражити нафту. Шел је имао потешкоћа у истраживању и ово изгледа као прилично добро и брзо решење“ - поручио је Пол Мамфорд, менаџер у Cavendish Asset Management.

Ово је само почетак. Џеф Вудбери, потпредседник Ексон Мобила за односе са инвеститорима, је недавно рекао да су спремни као „запете пушке“ за bolt-on преузимања (којим би повећали сопствену вредност) и друге инвести-

ције које би могле ојачати дугорочни производни потенцијал. „Крајње пажљиво пратимо шта се дешава како би куповинама унапредили наш портфолио“, додао је он.

Смањивање капиталних улагања А, почело је прилично суморно - са објављивањем, крајем јануара и у фебруару, резултата пословања у IV кварталу. Шест највећих европских нафтних компанија, према процени Platts, смањили су капитална улагања (CAPEX) око десет одсто. Капитална улагања Шела, Тотала, БП-ја, Статоила, Енија и БГ групе у 2014. години била су 129 милијарди долара, а за ову годину је планирано само 115.

Штедња је почела и пре резултата из последњег квартала прошле године. Наравно, компанијама је довољан сигнал било то што је нафта од јуна до септембра појефтинила скоро 15 одсто. Подаци су показали да су улагања у истраживање и експлоатацију била 12 одсто нижа у четвртм кварталу 2014. односу на исти период 2013. Ова улагања чине највећи део инвестиција

нафтних компанија. Норвешки државни нафтно-гасни колос Статоил је тако одложио два највећа офшор улагања, због, како је навео, притиска ниских цена на смањење трошкова. До друге половине 2016. је одложена одлука о избору технологије за арктички пројекат Јохан Кастберг и продужетку експлоатације на пољу Снор.

Због пада прихода у 2014. за 39 одсто, највећа руска приватна нафтна компанија Лукоил је још у септембру саопштила да ће смањити свој инвестициони програм у 2015. око две милијарде долара у поређењу са 2014. Аустријски ОМВ је крајем јануара одлучио да смањи просечна капитална улагања од 2015. до 2017. за до три милијарде евра, и најавио нова смањења ако цена нафте остане на око 50 долара по барелу. „Резови ће се углавном односити на пројекте који су у фази процене и развоја, али и на одмакле операције у Аустрији и Румунији, где ОМВ планира да преполови број бушотина у 2015“, изјавио је Јап Хуијскес, шеф истраживања и производње ОМВ.

Директор румунског ОМВ Петрома Мариана Георге крајем фебруара објаснила је да ће компаније смањити улагања 25-35 одсто у 2015. и инвестирати између 800 милиона и 1,1 милијарду евра. Али, како је нагласила, неће бити смањења за обећавајуће пројекте у Црном мору.

ДИВИДЕДЕ

Смањивање трошкова није значило и смањивање дивиденди. Скоро све нафтне компаније су задржале исплату или је чак повећале. Аналитичаре то није изненадило, тврде да су веће шансе да енергетске компаније смање капиталну потрошњу него дивиденде. „Бићемо у стању да сачувамо дивиденду. То је наша чврста одлука“, пожурнио је да умири улагаче директор БП-ја Боб Дадли.

Овај нафтни колос је уз америчке „мајорсе“ Коноко Филипс и Шеврон чак и повећао приносе на акције. БП шест одсто, а Коноко и Шеврон за по четири. Један број стручњака поставља питање колико су ове одлуке одрживе, мада је јасно да им је циљ задржавање акционара.

Анализа агенције Блумберг почетком фебруара показала је да је од 43 компанија из индекса енергетског сектора Волстрита S & P 500, 39 платило редовну дивиденду. Од јуна 2014. године и почетка пада вредности нафте, 15 компанија од оних које су платиле приносе на деонице, или 38 одсто, увећало је своје дивиденде, док су остале задржале исте износе.

Са друге стране, већински државни италијански Ени је прва велика нафтна

компанија која је смањила дивиденде, и то 14 одсто. Италијанска фирма је навела да би принос на њене акције требало да буде 0,8 евра, у односу на 1,12 евра у 2014. што је прво смањење од 2009. Истог дана по објави акције су „пале“ 4,6 одсто.

ОМВ је потврдио да остаје при својој политици дивиденди. „Али, ако цена нафте остане на око 50 долара по барелу у наредне три године, одлука о исплати може бити под притиском“, изјавио је извршни директор за финансије Дејвид Дејвис.

Лукоил ће одржати своју дивиденду, чак и ако цена нафте падне на 40 долара по барелу. То је у марту изјавио Леонид Федун, потпредседник компаније и велики акционар... „јер компанији“, како је навео, „иде у прилог смањивање капиталних расхода због девалвације рубље“.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

Као што су свесне да не смеју смањивањем дивиденди да обесхрабре инвеститоре, нафтне компаније знају да ће наф-

Највеће европске компаније

Капитална улагања (сарех) 2014-2015

Компанија	2014 сарех \$ милијарде	2015 сарех \$ милијарде (процена)
Шел	35,3	Исто или нешто мање
БП	23,8	20
Тотал	26,4	23 до 24
Статоил	20,0	18
Ени	13,9	11,6
БГ Група	9,4	6 до 7

Извор: Извештаји компанија

та опет поскупети, јер се током историје то већ дешавало – ценовна клацкалица, са условима и падовима, је правило у овом сектору. Због тога и када је сектор у паду, богатији купују велике фирме, а они мање богати мање фирме.

МОЛ је тако у последњем кварталу 2014. имао највећи квартални губитак у последњих пет година, али није најавио смањивање капиталних улагања. Саопштио је да ће ове године потрошити 1,5 – 1,8 милијарди долара, а прошле је овај износ био 1,7 милијарди. Истина у фебруару је одустао од исплате ванредне дивиденде из лањске зараде хрватске компаније ИНА где је већински власник. Званично због великог пада цена нафте, али се изгледа и сама идеја о исплати дивиденде појавила због спора са Хрватском.

У фебруару МОЛ је саопштио да жели да повећа производњу за десет одсто ове године, али и да настави са аквизицијама.

„Анализираћемо сваку могућност у региону и надам се да ћемо о томе имати неке вести током ове године“ – најавио је Ференц Хорват, извршни потпредседник МОЛ-а задужен за прераду и малопродају.

Александар Додс, директор експлоатације и производње, је чак изјавио да МОЛ има око четири милијарде евра за аквизиције у даунстриму у Северном мору, Русији и Пакистану. Идеја је да се производња повећа на 170,000-180,000 барела дневно до 2018, са садашњих око 104.000.

И друге компаније настављају инвестиције. Тотал је најавио смањивање капиталних улагања десет одсто, али директор Патрик Пујан је појаснио да неће бити већих инвестиционих резова.

„Смањења је било у вези са пројектима истраживања гасних шкриљаца у САД, али и поред тога ћемо ове године уложити 23 – 24 милијарде долара“, навео је он.

ФИНАНСИРАЊЕ

У склопу стратегије прилагођавања на ниске цене нафте, на могуће заоштравање услова приликом одобравања кредита и реоговања на могућност јефтиног задуживања на тржишту обвезница, многе компаније су новац прикупљале продајом акција или емитовањем обвезница.

Подаци Блумберга су показали да су енергетске компаније емитовале нове акције у вредности већој од 11 милијарди долара у првом кварталу ове године, или десет пута више него у истом периоду прошле. То је најбржи темпо у последњих десет година. Само у фебруару три велике нафте компаније појавиле су се на тржишту обвезница. БП их је у САД издао у вредности

од 2,75 милијарди долара, а у Европи за још 2,5 милијарди, а Статоил је стао на цифри од 3,75 милијарди евра. Тотал се одлучио за хибридне обвезнице, које имају одлике и дуга и еквитија, у вредности од пет милијарди евра.

Лидер је био Ексон Мобил који је продао обвезнице за осам милијарди долара. То је највеће емитовање не само ове компаније, већ свих које се баве енергетиком од почетка пада цена нафте. Транскација је повећала дуг Ексона 14 одсто.

Фајненшел тајмс је пренео да велике нафтне компаније користе јефтино задуживање на тржишту обвезница како би одржале дивиденде на садашњем нивоу и што мање смањили капитална улагања.

... Драстичан пад цене нафте није новина, али не значи да се до краја могу преписивати решења из прошлости. Нафта (WTI, на пример) је у последњих 50 година била много чешће испод 50 долара, него што се продавала за 100 и више долара. У истом периоду тек 2005. године је просечна годишња продајна цена ОПЕК-а била већа од 50 долара. То би требало да значи да нафтне компаније од средине прошле године губе, али да су пре тога, док је нафта била у једном тренутку и вртоглавих 140 долара, енормно и зарађивале, као никад пре.

Оно што захтева нова решења је скоро изванредан пад учешћа нафте и њених деривата у енергетском миксу, неминовност поштовања стројих еколошких стандарда и почетна висока цена истраживања и експлоатација преосталих залиха „црног злата“ са неприступачних локација.

Следећи потези нафтних компанија зависиће, наравно, од кретања цене нафте, али то неће бити пресудно. Да ли ће нафтни сектор пропасти ако се нафта стабилизује на 70 долара?! Више других фактора ће, такође, морати да се узме у обзир. Као и увек, као и у свим сферама живота, неопходна су нова решења.

Вести из светског нафтног савета

МОСТОВИ ЗА НАШУ ЕНЕРГЕТСКУ БУДУЋНОСТ - ТЕМА НАРЕДНОГ КОНГРЕСА WPC

СЕУЛ – Светски нафтни конгрес у Истанбулу, заказан за 2017. годину, обухватиће најактуелније теме у нафтно-гасном сектору под заједничким насловом: Мостови за нашу енергетску будућност, саопштено на састанку Програмског савета 22. Конгреса Светског нафтног савета (WPC) одржаног 16. марта у Сеулу.

Свет је суочен са глобалним заокретом са драматичним политичким, економским и индустријским променама, растом становништва и колебањима цена које ће имати дугорочне последице по потребе за енергијом и на глобални нафтни сектор, речено је на састанку. Потражња за конвенционалном и неконвенционалном нафтом и природним гасом остаје критична због промена у економском миксу, укључујући осетан раст енергије из обновљивих извора. Нафтна привреда ће стога морати да сарађује са свим учесницима, укључујући владе, индустрију, научне академије и друштво ради изградње мостова за обезбеђење одрживе енергије за све, оценили су чланови Програмског савета задуженог да припреми теме којима ће се бавити Конгрес јула 2017. године у Истанбулу.

Вести из светског нафтног савета

СЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА ННКС

БЕОГРАД – Извршни одбор Националног нафтног комитета Србије (ННКС) усвојио је на састанку 30. марта Извештај о раду ННКС за 2014. годину, који је присутнима представио генерални секретар Националног комитета др Горан Радосављевић.

Уз редовне активности Националног комитета преко Радне групе за припрему прописа у овом сектору привреде, као и анализе тржишта деривата у Србији, јачања регионалне сарадње и др, на седници су посебно истакнути успешни резултати пројекта БИОГОС, који је рађен у сарадњи са Централно-европском иницијативом (CEI) и Универзитетом у Загребу. Радна група ННКС за БИОГОС наставиће да ради и сарађује са државним институцијама док се не заврши доношење

прописа из ове области, речено је на седници.

Учесници седнице, којом је председавао председник ННКС проф. др Петар Шкундрић, једногласно су прихватили финансијске извештаје ННКС за 2014. годину, као и нацрт одлуке о расподели добити и о преносу неутрошених средстава са радна комитета на 2015. годину и предложили Скуштини ННКС на усвајање.

На састанку прихваћена је иницијатива о покретању и штампаних стручних публикација ННКС, уз већ афирмисана постојећа електронска издања кварталних билтена и недељних прегледа вести из света и региона у области нафтно-гасне привреде. На седници је изабран издавачки савет ННКС, са задатком да дефинише и прати издавачку политику свих публикација овог представника српске нафтне привреде у Светском нафтном савету.

ННКС ШИРИ ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ - ПРВА ШТАМПАНА ПУБЛИКАЦИЈА

БЕОГРАД – Национални нафтни комитет Србије (ННКС) објавио је своју прву штампану публикацију под насловом „ЦЕНА НАФТЕ - шта је то?“. Издање, које се подудара са једном од највећих турбуленција у кретању цена нафте у новијој историји, обухвата ауторске радове афирмисаних домаћих стручњака из ове области, чланова ННКС, као и ексклузивне интервјуе са двојицом светских ауторитета када је реч о једном од најконтроверзнијих питања од суштинског значаја за пројектовање пословне стратегије актера нафтне привреде.

Публикација, коју је уредио др Слободан Соколовић, потпредседник ННКС, пружа на око 150 страница преглед историје кретања цене нафте, објашњава сегменте трговине производње и транспорта нафте, начине берзанске трговине овом

стратешком сировином и њеним дериватима. Посебан део је посвећен тржишту деривата нафте у региону, са посебним нагласком на аутогас.

Српски Национални нафтни комитет овим издањем прве штампане публикације отвара нову област своје издавачке делатности, уз своја електронска издања кварталних тематских билтена и недељних прегледа најзначајнијих вести из овог сектора - по чему се већ издвојио међу 69 националних комитета, чланица Светског нафтног савета.

Чланице ННКС - Привредна комора Србије

ЈЕДИНСТВЕН КОМОРСКИ СИСТЕМ - ЕФИКАСАН СЕРВИС ПРИВРЕДИ

Управни одбор и Скупштина Привредне коморе Србије подржали модернизацију коморског система. Очекује се нови правни оквир до јесени, а од нове године и почетак примене Закона о коморама

Модернизација Привредне коморе Србије (ПКС) предвиђа изградњу јединственог коморског система који ће бити ефикасан сервис у функцији развоја и унапређења капацитета српске привреде. Реформа подразумева нови начин рада и заступања интереса чланица пред надлежним државним органима и у међународним оквирима - подршку интернационализацији пословања компанија, јачање конкурентности и способности извозне привреде, рекао је Марко Чадеж, председник ПКС на седници Скупштине ПКС.

Председник је подсетио да је процес модернизације, по узору на прилагођени аустријски модел организације коморског

система, почео јесенас када је формирана Радна група представника ПКС, регионалних привредних комора, Привредне коморе Аустрије, Делегације немачке привреде у Србији и ГИЗ-а.

Урађена је мапа пута, документ на око 80 страна који дефинише сваку активност у процесу модернизације, динамику и јасно утврђене приоритете. Мапа пута има два колосека - успостављање правног оквира, доношењем Закона о привредним коморама и успостављање јединственог коморског система на основу споразума ПКС са регионалним привредним коморама. Споразум ће обезбедити јасну функционалну поделу посла и одговорности, уз заједничке именитеље као што су јединствена политика, организациона структура, пакет

стандардизованих услуга и јединствен визуелни идентитет будућег коморског система уз увођење централизованог информационог система.

Правни оквир требало би да буде заокружен до септембра, када се очекује да предлог закона уђе у скупштинску процедуру као и да Закон ступи на снагу 1. јануара 2016. године.

Модернизација коморског система предуслов је и за увођење дуалног образовања према потребама привреде, као и за максималну подршку пословној заједници током процеса европских интеграција. Ефикасно заступање интереса привреде, јавна овлашћења и едукација су три стуба модернизације коморског система, рекао је Чадеж.

Према речима председника ПКС, у плану је увођење новина, као што је централизован информациони систем, који је основа за стандардизовање услуга и обављање јавних овлашћења у Србији.

Један од подпројеката реформе јесте едукација менаџера извоза, која би требало да почне у мају. Менаџери извоза у Србији имаће исти програм обуке као у Немачкој, добиће признате међународне сертификате, што ће компанијама олакшати наступ на иностраним тржиштима.

У оквиру реформе и модернизације коморског система, посебна пажња биће посвећена унапређењу капацитета удружења, тешњим повезивањем удружења ПКС и регионалних комора. Удружења представљају срце коморског система, јер се у њима генерише интерес привреде. Циљ ПКС је да врати самопоуздање привреди и привредницима да наступају на иностраним тржиштима, проналазе партнере, као и да много активније учествују у креирању привредног амбијента и прописа у Србији, поручио је Чадеж.

БИОМАСА ЗА ОДРЖИВ РАСТ И ЗДРАВИЈУ ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Појединачно најзначајнији потенцијал обновљивих извора енергије у Србији, биомаса није довољно ни ефикасно искоришћена. Циљ до 2020. године да повећамо удео обновљивих извора енергије са садашњих 21 на 27 одсто

Биомаса представља појединачно најзначајнији потенцијал обновљивих извора у Србији, али тај енергент није довољно ни ефикасно искоришћен. Интензивнија употреба биомасе веома је значајна за замену конвенционалних енергената и за смањење енергетске зависности и увоза. Проенти учешћа увозних енергената у спољнотрговинској размени су двоцифрени, а само увоз нафте и природног гаса представља више од 15 одсто укупног увоза, рекао је Марко Чадеж, председник

Привредне коморе Србије (ПКС) на отварању конференције „Одрживи раст и биомаса“.

Држава је учинила значајне помаке у заокруживању законског оквира и подстицајног амбијента за што веће улагање у ову област: утврђене су стимулативне мере, обновљени и допуњени водичи за инвеститоре, донет је Закон о ефикасном коришћењу енергије и нови Закон о енергетици, а створен је и институционални оквир за већу употребу биомасе у енергетске сврхе.

Постављен је циљ да до 2020. године повећамо удео обновљивих извора енергије са садашњих 21,2 на 27 одсто у бруто финалној потрошњи и 10 одсто учешћа биогорива у сектору саобраћаја, истакао је председник ПКС. Намера конференције, која је организована у склопу посете финске привредне делегације Србији, јесте упознавање и повезивање институција и привреде две земље ради стварања услова за већа улагања у коришћење биомасе за производњу енергије.

Мирјана Филиповић, државни секретар у Министарству рударства и енергетике, рекла је да је енергетска политика Србије у потпуности усклађена са процесом придруживања Србије ЕУ, али да област коришћења обновљивих извора енергије није развијена у мери у којој би требало. Потписивањем Уговора о оснивању енергетске заједнице који је ступио на снагу још 2006. године Србија се определила за поштовање, али и преношење европског енергетског права у домаће законе и стратешка документа. Као подстицај инвеститорима још 2009. године уведене су феед-ин тарифе, али тренутно имамо свега пет електрана на биогаз.

Мати Антонен, заменик министра спољних послова Финске истакао је да су финске компаније све више заинтересоване да послују на српском тржишту и да сарађују са фирмама из Србије у различитим секторима привреде. Помоћник министра похвалио је реформске процесе у Србији на унапређењу пословног и инвестиционог амбијента и указао на снажну подршку Финске процесу евроинтеграција Србије. Финску привреду представио је као једну успешну причу нагласивши да је некада Финска била сиромашна, неразвијена земља која је израсла у снажну и модерну скандинавску економију. Користили смо доступне ресурсе, развили индустрију, улагали у иновације, технолошки развој, едукацију, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије, објаснио је Антонен. Финска је, у светским оквирима, позната као једна од водећих земаља на пољу коришћења биомасе за производњу енергије употребом ефикасних и еколошки прихватљивих технологија: с једне стране располаже великим потенцијалима овог обновљивог извора, а са друге развијеним и повољним стратешко-регулаторним оквиром у овој области. Позитивна искуства и активности у области коришћења биомасе у Финској, представљена су на скупу у Београду, који је и прилика да учесници размене мишљења и искуства, и да се иницира привредно-пословна сарадња у овој области између Финске и Србије.

Конференцију која је у Комори окупила велики број енергетских стручњака организовали су Финска амбасада, УНДП, Стална конференција градова и општина и ПКС уз подршку Министарства рударства и енергетике Србије.

На Конференцији су представљени резултати и активности два пројекта биомасе у Србији: „Мапирање локалних просторних, инфраструктурних, ресурсних и логистичких предуслова за производњу електричне и топлотне енергије из биомасе у Сремском округу“, који је уз подршку Финске амбасаде, реализовала Стална конференција градова и општина, и пројекат „Смањење баријера за убрзани развој тржишта биомасе у Србији“, који се финансира из средстава Глобалног фонда за животну средину (GEF), а реализују га УНДП, Министарство рударства и енергетике и Министарство пољопривреде и заштите животне средине Србије.

ДОДЕЉЕНА НАЦИОНАЛНА НАГРАДА ЗА ДРУШТВЕНО ОДГОВОРНО ПОСЛОВАЊЕ 2014

Телеком Србија у категорији великих и средњих предузећа и КОСМОС у категорији малих и микро, друштвено су најодговорније компаније у Србији у 2014

Награде за компаније које су на најбољи начин интегрисале друштвено одговорно пословање у своје примарне делатности у 2014. години свечано су додељене 1. априла у (ПКС) Привредној комори Србије.

За најодговорније у категорији мала и микро привредна друштва, по редоследу пласмана, изабрани су КОСМОС из Београда, Еко Феникс Б Тим из Суботице компанија Special Travel Agency из Београда, ЈП Штампара, радио и филм Бор и АУРА из Ниша. Првопласирана компанија у категорији велика и средња привредна друштва је компанија Телеком Србија, а следе је компанија Теленор, Бамби, НИС и Специјална болница за рехабилитацију Бања Кањижа.

Честитајући добитницима Марко Чадеж, председник ПКС рекао је да су домаће компаније све свесније да се успешно пословање и дугорочно позиционирање на тржишту не може мерити и постићи само квалитетом производа, бројем потрошача, тржишним уделом или убраним профитом. Он је истакао да је мера успеха све више оно што компаније раде на заштити животне средине, здрављу и безбедности запослених, задовољавању потреба локалне заједнице, као и подизању свог угледа и јачању етичког пословања у читавом ланцу вредности.

Национална награда за друштвено одговорно пословање, која се додељује пети пут, установљена је са идејом да се дефинише допринос привредних друштава друштвеној одговорности и идентификују најбољи програми и иницијативе у протекле две године, рекао је Душан Стокић, руководилац Центра за заштиту животне средине и члан тима Привредне коморе Србије за ДОП.

Награде су додељене привредним друштвима која су после шестомесечног процеса анимације, пријављивања, обраде података и евалуације, показала најбоље резултате у овој области. Јединствена методологија избора одваја ову награду од сличних јер на равномеран начин третира различите аспекте пословања. Обухваћено је пет основних стубова ДОП -а - запослени, животна средина, тржиште, имовина и заједница.

Нафтна индустрија Србије

НИС НА СЛОБОДНОМ ТРЖИШТУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Након либерализације тржишта електричне енергије у Србији почетком 2015. године, НИС је, између осталих, добио лиценцу за снабдевање електричном енергијом. Тиме су се стекли услови за ширење делатности компаније, и производња и продаја електричне енергије нашли су се међу кључним енергетским пројектима НИС-а.

Нафтна индустрија Србија почела је са продајом електричне енергије и тако постала, поред Електропривреде Србије једини произвођач у Србији који струју испоручује на слободном тржишту.

Електрична енергија производи се, заједно са топлотном, у 11 малих електрана на нафтним и гасним пољима у Србији и то из гаса који се не испоручује у јавну гасну мрежу због високог степена угљен диоксида и азота. Топлотна енергија се користи за потребе објеката НИС-а, док се електрична енергија од сада продаје правним лицима по тржишним ценама. Како наводе у овој компанији, производња електричне енергије у овим електранама достигла је снагу од 9,6 MW, што је, поређења ради, довољно за снабдевање једног мањег града од 30.000 становника.

Настављајући своју трансформацију из нафтно-гасне у енергетску компанију, НИС ће у току 2015. године пустити у рад још једну електрану јачине 2 MW. Тиме ће укупна снага струје коју компанија производи достићи 11,6 MW, а инвестиције у мале електране на нафтним и гасним пољима 15 милиона евра.

Такође, у НИС-у истичу да ће у току 2015. године повећати обим трговине електричном енергијом што ће бити постигнуто не само повећањем сопствене производње, већ и набавком струје из тржишних извора као што су берзе, брокерске платформе и трговачки партнери. Осим тога, компанија ће развијати трговину електричном енергијом и у земљама у околности у НИС-овим зависним друштвима ван Србије, а дозвола у Румунији је већ добијена.

НИС је у 2014. години укупно уложио више од 10 милиона евра у развој енергетике. Завршена је изградња 4 мале електране на нафтним и гасним пољима у Србији, а са радом је почело и НИС-ово постројење за производњу компримованог природног гаса на нафтно-гасном пољу Палић. НИС је у 2014. наставио да користи геотермалне потенцијале и има 12 активних хидротермалних бушотина на територији Војводине.

NIS Agro kartica Mene gorivo košta manje!

Sa NIS Agro karticom, kupujte Dizel gorivo i Gasno Ulje po snizanim cenama na NIS Petrol benzinskim stanicama i ostvarite dodatne uštede na dopunski asortiman.

Uz pogodnosti pri kupovini goriva, NIS Agro kartica Vam omogućava da uštedite i pri kupovini Nisotec ulja, prehrambenih artikala i drugih proizvoda u mreži NIS Petrol benzinskih stanica.

Ubrzana procedura aktivacije NIS Agro kartice

Ukoliko nemate NIS Agro karticu, na odabranim NIS Petrol benzinskim stanicama naši zaposleni će Vam pomoći da popunite formular za dobijanje NIS Agro kartice i omogućiti Vam da Vaša nova NIS Agro kartica bude aktivna u što kraćem roku.

* korisnici NIS Agro kartice jednako ostvaruju svoje pravo subvencije od strane države za kupovinu goriva.

www.nispetrol.rs
Call centar: 0800 008 888

**SAMO ZA
POLJOPRIVREDNIKE**

**NIS
PETROL**
TAMO GDE I TI

ЗА ЕФИКАСНИЈЕ И СИГУРНИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ

КВАЛИФИКОВАНИ ЕЛЕКТРОНСКИ СЕРТИФИКАТИ ПКС

Привредна комора Србије омогућила је својим члановима, свим привредним субјектима бесплатно издавање квалификованих електронских сертификата, помоћу којих можете из своје канцеларије да поднесете ПДВ пријаву, проверавате финансијски рејтинг свог и предузећа са којима сарађујете, оглашавате понуду и тражњу, поднесете царинску декларацију, пријаву и одјаву запослених.

Ова напредна, савремена и јединствена услуга Привредне коморе Србије омогућава предузећима и пословним људима сигурно електронско пословање, смањење трошкова, поједностављење процедура и повећање ефикасности у раду.

pkzca@pks.rs

www.pks.rs/ca

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

ЈП „СРБИЈАГАС“ Нови Сад

ПРВА ФАЗА РЕСТРУКТУРИРАЊА СРБИЈАГАСА ДО КРАЈА ЈУНА 2015.

За Србијас 2015. година ће из више разлога бити значајна. Пре свега јер ће се 1. октобра обележити деценија од оснивања Србијасга, али уједно и година у којој ће се извршити, раније најављивано реструктурирање компаније. Већ на самом почетку ове године усвојен је нови Колективни уговор Србијасга, усаглашен у року са Законом о раду и који је усвојила Влада Републике Србије. Осим тога, током марта, Надзорни одбор Србијасга донео је и Програм пословања предузећа за 2015. годину, који је усаглашен са примедбама надлежних министарстава и исти је достављен је Влади Републике Србије ради давања сагласности.

За запослене у нашој компанији тренутно најактуелнија тема је свакако реструктурирање Србијасга. Наиме, још почетком године, на састанку министра рударства и енергетике Србије Александар Антића са европским представником Бушлеом, утврђени су прецизна динамика и скуп мера које ће се предузети до 30. јуна ове године, до када би требало да се изврши правно и функционално раздвајање оператора транспортног система. У првој фази, са Секретаријатом енергетске заједнице је усаглашено да се организација Србијасга усклади са Другим енергетским пакетом. Министар Антић је прецизирао да је Секретаријат енергетске заједнице од Министарства рударства и енергетике тражио да достави допунске информације о планираним мерама и активностима којима ће се осигурати правно и функционално раздвајање оператора транспортног система, као и у другој фази планиране мере и рокове за избор модела организовања оператора транспортног система у складу са Законом о енергетици, односно Трећим енергетским пакетом.

О овој важној теми говорило се и на овогодишњем Бизнис форуму на Копаонику. Министар Антић изјавио је, с тим у вези, да ће ове године бити изабран финансијски консултант за Србијасга, који ће предложити мере за финансијску консолидацију предузећа. Он је на панелу о значају енергетике и пољопривреде за економски развој Србије, казао да Влади Србије у консолидацији Србијасга помажу Међународни монетарни фонд, Светска банка и Европска банка за обнову и развој. О новим гасоводима и геополитичким аспектом кретања у Србији, региону и свету говорило се и у оквиру конференције The Economist: Енергетске перспективе региона, која је, у организацији Color press групе и неколико гасних и нафтних компанија у земљи, одржана 26. марта у у Београду.

Министар Антић је том приликом истакао да Србија мора да оствари потпуну енергетску безбедност, када је реч о снабдевању гасом, као и да је отворена за улазак у све постојеће пројекте у региону. Такође, према његовим речима Србијасга ће реструктурирањем бити ослобођен терета вођења социјалне политике. Учесницима форума први пут је званично представљена нова организациона шема националне гасне компаније, која представља будући Србијасга као јавно предузеће организовано као холдинг са два правно независна привредна друштва, која ће имати своје скупштине и директоре, док у холдингу остаје трговина гасом, али, остају и потраживања, дугови и имовина. Потенцијално, најављена је и могућност формирања још једног привредног друштва које би се бавило складиштењем, имајући у виду стратешки значај те енергетске делатности за нашу земљу и планове да се настави са градњом складишта, како би била

осигурана енергетска безбедност на дужи рок. На поменутом форуму, заменица генералног директора Србијагаса, Блаженка Мандић, напоменула је да реорганизација неће решити проблем Србијагаса, уколико не дође до финансијског реструктурирања, односно договора са оснивачем, Владом РС, на који начин ће се решити постојећа потраживања, која тренутно износе 126 милијарди динара. Највећи део тог износа, тј. 60% чине потраживања од само шест купаца, од чега су три из петрохемијског комплекса: Петрохемија, Азотара и МСК.

Ако се пак осврнемо на тему новог гасног повезивања, извесно је да се пројекат „Јужни ток“, суочио са политичким препрекама с једне стране и растућим трошковима изградње с друге стране, те се Гаспром одлучио за гасовод који ће и даље пролазити испод Црног мора, али који ће заобилазити територију Европске Уније. Дакле, према новом плану нови гасовод би требао да дође до Турске, а затим ка грчко – турској граници, одакле би се гас даље преносио до европских земаља, што би значило да би Бугарска и друге балканске земље добијале гас преко Грчке. Без обзиром на смер из којег ће долазити, за нас и овај правац гасовода може бити неки нови „Јужни ток“. Приликом фебруарске посете Мађарској, и руски председник Путин, саопштио је да би се заједничка предузећа, која су формирана зарад изградње „Јужног тока“, са Србијом и Мађарском, могла искористити „и при ширењу радова са нашим турским пријатељима у делу који се односи на тзв. Турски ток“, уз напомену да „постоје различите варијанте“. Да ли ће и када уследити конкретизација једног оваквог пројекта, још није извесно. Оно што јесте сигурно је то шта год да замени Јужни ток, постојаће заинтересованост да тај гасовод прелази преко наше територије.

Почетком марта у Београду одржана и конференција „Руски енергетски пројекти на Балкану после Јужног тока“. Обраћајући се учесницима тог скупа, амбасадор Руске Федерације у Београду Александар Чепурин истакао је да земље Балкана треба да се одреде у наредним месецима како ће се снабдевати гасом, када за четири године истекне уговор о транспорту руског гаса преко Украјине. Руски амбасадор је указао да је „Гаспром“ чврсто изнео став да, када након четири године буде истекао уговор о транспорту гаса преко територије Украјине, гас више неће ићи тим путем у Европу, а на земљама Балкана је де одреде како ће се у будућности снабдевати овим важним енергентом.

Квартал који је за нама обележила је и тема која се тиче промена цена гаса, као и права на јавно снабдевање природним гасом. Наиме, новим Законом о енергетици измењени услови за стицање права на јавно снабдевање природним гасом, па тако од 1. јануара 2015. право на јавно снабдевање по ценама које регулише Агенција за енергетику, имају само домаћинства и мали купци природног гаса - крајњи купци чија је годишња потрошња природног гаса до 100.000 м³ и чији су сви објекти прикључени на дистрибутивни систем.

Ако је пак о ценама гаса реч, можемо констатовати да иако су

набавне цене природног гаса изражене у доларима у првом кварталу 2015. године ниже за 8,6%, од 02. марта ове године обрачунавају се нове, више цене гаса за јавно снабдевање. Ова промена је настала због раста курса долара за 16,8% од последње промене цена. Савет Агенције за енергетику дао је сагласност на одлуке о новим ценама органа управљања 33 јавна снабдевача. Просечна промена цена за домаћинства, код свих дистрибутера, изузев Србијагаса, износи 5,6%. Код ЈП „Србијагас“ дошло је и до промене цена коришћења гасних мрежа, које нису мењане од 2011. године, па је цена гаса за домаћинства прикључена на мрежу тог предузећа већа у просеку за 13%. Дакле, након овог повећања, упросечна цена гаса за сва домаћинства Србијагаса износи око 52,4 динара по м³, а код свих осталих дистрибутера 53,2 динара по м³ (без ПДВ-а).

ЈП „Србијагас“, као јавни снабдевач природног гаса, крајем јануара обавестио је све купце који имају право на јавно снабдевање у 2015. години, а снабдевач им је ЈП „Србијагас“, да је дошло до раста курса долара и да ће због тога доћи до повећања цена за јавно снабдевање почев од 02. марта 2015. године.

У фебруару су донете и нове цене приступа нашем транспортном систему. Наиме, наша компанија је у обавези да, у складу са Методологијом коју је одобрила Агенција за енергетику Републике Србије и Одлуком о цени приступа систему за транспорт природног гаса, која се примењује од 1. фебруара 2015. године, свим корисницима транспортног система ЈП „Србијагас“ обрачунава нове, веће цене приступа систему, и то у зависности од изабраног улаза, односно излаза са транспортног система. Цене услуга транспорта су јавне, а о њиховим променама сви корисници су такође били благовремено обавештени.

Одлуком о цени приступа систему за транспорт природног гаса нова цена за транзит, при закупу годишњег капацитета и равномерном транспорту (потрошњи) на годишњем нивоу је већа за око 3,2 пута, док је иста та цена, при закупу годишњег капацитета и неравномерном транспорту на годишњем нивоу је 4,6 пута већа.

На крају треба поменути и то да се Србијагас, током марта месеца одазвао позиву организатора и прикључио Међународној конференцији „Циркуларна економија и управљање отпадом- зазови и перспективе за Републику Србију -ЕСО-ЕХРО“, која је одржана у Београду. Била је то прилика да се учесницима и посетиоцима представи наша компанија која је у своју пословну стратегију чврсто уградила принципе заштите животне средине и одрживог развоја, али и прилика да се представе најновији трендови и размене искуства.

ЈП „Србијагас“
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1004, +381 21 481 2703 / Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

ЈП ТРАНСНАФТА

ПРИМЕНА СЕВЕСО ДИРЕКТИВЕ У ЈП ТРАНСНАФТА

Индустријски удеси који укључују опасне супстанце често имају веома озбиљне последице. Велики удеси су узели многе животе, оштетили су животну средину и финансијски доста коштали, па је дошло самим тим до јачања свести о препознавању ризика и предузимању одговарајућих мера ради заштите људи и животне средине.

ЈП Транснафта спада у групу постројења са повећаним опасностима од пожара, експлозије и од изливања опасних материја у околину у облику течних и гасовитих материја. Савет Евопске Заједнице је донео Директиву 96/82/ЕЦ о контроли опасности великих акцидентата који укључују опасне супстанце познатија као Севесо ИИ Директива. ЈП ТРАНСНАФТА Панчево је предузеће које се бави цевовод-

ним транспортом сирове нафте. Надлежности ЈП ТРАНСНАФТА Панчево подразумевају обезбеђење рада и функционисања транспортног система, поузданост и безбедност система, редовно одржавање, развој и техничко-технолошко повезивање у интегрисани систем цевоводног транспорта у РС као и потенцијално повезивање са одговарајућим системима земаља у окружењу.

На Терминалу који се простира на око 10ха, ЈП „ТРАНСНАФТА“ располаже источним краком бившег Југословенског нафтовода (пуштен у рад 1979. год.), од реке Дунав на граници са Републиком Хрватском до Панчева, у укупној дужини од 154,4 км. Припадајућу инфраструктуру нафтовода чини терминал у Новом Саду са четири резервоарске јединице за сирову нафту од по 10.000 м³ и две које су фази изградње по 20.000м³, диспечерским центром и пумпном станицом, затим мерном станицом у Панчеву и осам блок станица дуж трасе нафтовода. Гледано са технолошког аспекта овај транспортни систем може да обавља следеће функције: Транспорт увозне сирове нафте из Сотина (Република Хрватска) за Рафинерију нафте Нови Сад, Транспорт увозне сирове нафте из Сотина (Република Хрватска) за Рафинерију нафте Панчево, Складиштење увозне сирове нафте, Пријем и складиштење домаће нафте из Елемира (Кикинда-Мокрин), Отпрема сирове нафте из резервоарског простора у Рафинерију нафте Нови Сад и Рафинерију нафте Панчево

-На основу одредби наведеног Закона и Правилника дефинисана је обавеза да оператер ЈП Транснафта Панчево, Терминал Нови Сад изради документа Извештај о безбедности и План заштите од удеса

ЈП Транснафта примењује, документује и одржава интегрисани систем менаџмента, као део система управљања организацијом, а у циљу усаглашавања свог пословања и побољшања перформанси, уважавајући потребе заинтересованих страна и поседује сертификате ИСО 9001:2008, ИСО 14001:2004, БС ОХСАС 18001:2007 издате у јуну 2010 и ИСО 50001:2011 од 2013. године. Систем управљања безбедношћу је интегрисан у постојећим ИМС кроз систематску измену, усвајање и при-

мену одређеног броја процедура која дефинише област управљање безбедношћу.

ЈП Транснафта је дефинисала све мере контроле над операцијама у случајевима где је то неопходно, а које су повезане са:

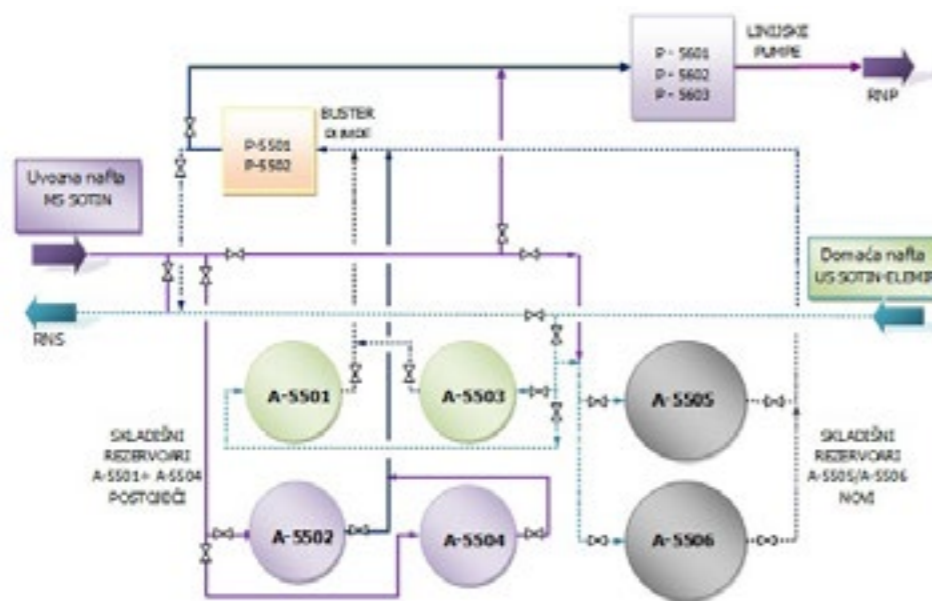
1. идентификованим значајним аспектима животне средине, који се морају ставити под контролу у циљу спречавања загађења, реаковања у случају ванредних ситуација усаглашености са законским захтевима, сталног унапређења и постизања постављених циљева
2. идентификованим ризицима за безбедност и здравље запослених, привремено ангажованих лица и посетилаца који се морају ставити под контролу у циљу спречавања настанка инцидената, усаглашености са законским, сталног унапређења и постизања постављених циљева.

ЈП Транснафта, у складу са својим потребама, систематски

мери и прати перформансе процеса система менаџмента квалитетом, учинке заштите животне средине и заштите здравља и управљања безбедности. Ова мерења и праћења омогућавају праћење напретка у испуњавању политике ИМС, постављених циљева ИМС и степена усаглашености са законским захтевима у области заштите животне средине и заштите здравља и безбедности на раду.

Највише руководство ЈП Транснафта, минимум једном годишње преиспитује цео интегрисани систем менаџмента укључујући и СМС- систем управљања безбедношћу (са свим обавезним улазним и излазним елементима) да би се обезбедила његова стална прикладност, адекватност и ефективност.

др Станислава Делић,
Руководилац сектора за заштиту животне средине
Дипл. екон. Јадранка Јевтић,
Самостални стручни сарадник за информисање

Блок шема процеса-будуће стање

„ЛУКОИЛ СРБИЈА“ АД

ПРИПРЕМЉЕНИ ЗА СВЕ СЦЕНАРИЈЕ**ОАО „ЛУКОИЛ“ одложи презентацију нове стратегије до 2026. године за пролеће-лето ове године – цена нафте је кључни параметар прогнозе, пише у прилогу највеће руске приватне нафтне компаније припремљеном за Билтен ННКС.**

Компанија као полазну тачку узима постојани мали раст производње нафте и гаса и та прогноза се не мења. Темпо избора ресурсне базе ће зависити од ценовних фактора, али се могућа прогноза базира на расту од приближно 1 одсто.

Неколико је важних момената пресудно, да би се тешка времена могла преживети што безболније. На првом месту је смањење операционих трошкова. На руку компанији у одређеној мери је ишла и девалвација рубље. Не мање важно је очување капитализације, а за то је најважнија мера очување нивоа дивиденди. Протеклих година дивиденде у ЛУКОИЛ-у су расле. Захваљујући томе што неће бити приморан да смањује САРЕХ, ЛУКОИЛ је један од ретких који ће исплатити нешто увећане дивиденде чак и у овој години.

Све највеће вертикално интегрисане нафтне компаније разматрају и реализују програм снижења како трошкова, тако и инвестиционих планова. Процене су да ће у неколико наредних година прерада на територији Русије бити на нешто нижем, али стабилном нивоу услед недавних пореских измена, док ће пасти очекивани обим производње нафте, примарног руског извозног производа.

И поред кризе остварени значајни резултати

Према налазима за 2014. годину компанија ЛУКОИЛ је без обзира на финансијску и нафтну кризу остварила значајне резултате. Отворено је 14 нових налазишта, на налазиштима која се већ истражују и експлоатишу отворено је 38 нових нафтних поља, добијено је 18 нових лиценци за право коришћења. Обим производње нафте порастао је за 7 одсто на 97,2 милиона тона, од чега 86,3 милиона тона у Русији и 10,9 милиона тона у ван њених граница. До наглог пораста производње нафте у иностранству је

дошло захваљујући увођењу у индустријску експлоатацију налазишта Западна Курна-2 у Ираку у марту 2014. године.

С тим у вези и ефикасност прераде ван граница Руске Федерације унеколико је побољшана у односу на претходне године. На пример, рафинерија на Сицилији ISAB достигла је позитивне показатеље између осталог и захваљујући томе, што се овамо допрема један део нафте, произведене на налазишту Западна Курна-2, док се други отпрема у Кину.

Обим реализације компаније у малопродаји нафтних и гасних деривата изнео је 15,2 милиона тона. У Русији је обим малопродаје горива увећан за 6 одсто па износи 9,7 милиона тона. Ниво искоришћења пратећег нафтног гаса на територији Русије достигао је 89,9 одсто.

Укупни износ пореских и царинских давања у буџет Руске Федерације достигао је 1,2 трилиона рубаља, што за 7,9 одсто премањује ниво претходне године (углавном на рачун пореза на добит и акцизе на нафтне деривате).

Пуштање у рад актива вредности преко пет милијарди долара

На састанку са председником Руске Федерације Владимиром Путином председник ОАО „ЛУКОИЛ“ Вагит Алекперов је осим о прошлогодишњим резултатима, говорио о плановима пословања у овој години, истакавши да компанија наставља да улаже у развој производње нафте у Западном Сибиру и стварање стабилне основе за каспијске пројекте. Упознао га је с развојем ситуације на морском налазишту Филановски, конструисаном ангажовањем 20 хиљада запослених из домаћих предузећа и употребом домаћих материјала. Изграђен је хелиодром, а у току су последње припреме пред пуштање у рад овог налазишта. У овим радовима учествује око 600 људи који већ живе и раде на платформи.

Алекперов је истакао да ће у току 2015. године бити пуштени у рад активи вредности преко пет милијарди долара, превасходно у области прераде и каткрекинга.

Недавно пуштање у рад лучког комплекса терминала за претовар и резервоарског парка за складиштење моторних уља ЛУКОИЛ у Аустрији, која ће се затим транспортовати до одредишта баржама по Дунаву, Вагит Алекперов је искористио да истакне да се

на овај начин не само модернизује фабрика, већ се отвара нови комплекс с низом предности као што су логистичке, складишне и производне, које одговарају савременим европским стандардима кључних потрошача – произвођача аутомобила и опреме. ОАО „ЛУКОИЛ“ улази у прву десеторку светских произвођача моторних уља и мазива, будући да његов годишњи обим производње достиже 1,2 милиона тона, то јест, преко 40 одсто од укупне производње моторних уља у Русији, а географија испорука обухвата више од 100 земаља.

Већом производном ефикасношћу до конкурентне позиције

Први човек ЛУКОИЛ-а обавестио је председника Русије да су припремљени буџети за све могуће сценарије. Руководство компаније је донело одлуку да неће бити отпуштања радника, већ ће они бити распоређивани у складу с потребама нових објеката који ће бити пуштани у рад. Биће повећана ефикасност како у области производње, тако и у области прераде и пласмана деривата нафте и гаса, што ће омогућити већу конкурентност компаније на тржиштима на којима послује.

LUKOIL
LUKOIL

LUKOIL GENESIS
**ZA ČISTOKRVNE
KONJSKE SNAGE**

MOTORNA ULJA

GENESIS
FULLY SYNTHETIC MOTOR OIL
PREMIUM
5W-30 4L
SN/CF

РЕДАКЦИЈА БИЛТЕНА

Главни и одговорни уредник: проф. др. Слободан Соколовић

Извршни уредник: Душан Даковић

Новинар, стручни сарадник: Владимир Спасић

email: nnkpress@wpcserbia.rs

Дизајн и прелом: Метаклиника, www.metaklinika.com